

Diakonia

Människor som förändrar världen

Diakonia är en kristen biståndsorganisation som tillsammans med lokala partners arbetar för en varaktig förändring för de mest utsatta människorna i världen.

Vad är Diakonia?

Diakonia är Svenska Alliansmissionens, Svenska Baptistsamfundets, Evangeliska Frikyrkans, Metodistkyrkans och Svenska Missionskyrkans gemensamma biståndsorganisation. Organisationen bildades 1966 under namnet **Frikyrkan hjälper** och bytte namn 1985. De fem huvudmännen har även biståndsverksamhet i egen regi, ofta kopplad till systerkyrkor i olika delar av världen. Såväl idémässigt som i praktiskt arbete eftersträvar vi i Diakonia en samverkan och samordning med dessa.

"Diakonia" är grekiska och betyder omsorg eller tjänst. När ordet först förekommer i kristen tradition är det för att beskriva församlingens arbete för en rättvis fördelning av gemensamma resurser. En rättvis fördelning av skapelsens rikedom är diakonins första ärende.

Diakonia är en del av kyrkornas mission i världen. I den helhet som detta uppdrag utgör arbetar vi i Diakonia med den sociala delen, som är en omistlig del av evangeliet. Vi förstår vårt arbete som ett uttryck för den kristna församlingens kallelse att tjäna människor över alla gränser, och vi samarbetar med människor från olika religioner och trosuppfattningar.

Diakonias uppgift är att söka Guds vilja och att utifrån en kristen värdegrund verka för människors befrielse och upprättelse och för skapandet eller återupprättandet av rättfärdiga och rättvisa strukturer. Detta sker genom att:

- Analysera vilka krafter som ligger bakom orättvisor och konflikter, både ur ett bibelteologiskt perspektiv och ur ett samhällsperspektiv, samt söka alternativa lösningar.
- Angripa fördelningsfrågorna i världen genom att blottlägga orättfärdiga strukturer och verka för en rättvis fördelning av resurser.

Diakonias del i kyrkans uppdrag innebär att dela andras bördor och på så sätt vittna om den kristna tron genom ett nätverk av medmänskliga relationer. Den kärlek som "inte söker sitt" fokuserar på medmänniskans behov. Den är grunden för dialog

och samarbete i mötet med människor, också med dem av annan tro.

Tillsammans är vi människor som förändrar världen.

Diakonias vision

Diakonia har en vision där alla människor lever under värdiga förhållanden i en rättvis och hållbar värld, befriad från fattigdom. Mänsklig värdighet betyder att vi alla är en del av Guds heliga skapelse och Guds avbild. Mänsklig värdighet gäller alla människor oavsett religion, kön, etnisk tillhörighet, hudfärg, sexuell läggning, språk, ideologisk eller politisk uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt.

FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna betonar individens rättigheter och definierar på ett tydligt och sammanhållande sätt vad som menas med ett värdigt liv. Samtliga rättigheter är universella, odelbara och likvärdiga. De är inbördes beroende av varandra och tillsammans nödvändiga för att varje människa ska få möjlighet att leva ett värdigt liv. De konventioner som vidareutvecklats utifrån den allmänna deklarationen tar sin utgångspunkt i den enskilda människans inneboende värdighet och värde. Konventionerna fungerar som en bas för vårt arbete i Diakonia, och vi försöker att arbeta utifrån ett rättighetsperspektiv i allt vi gör.

Det finns också andra centrala idéer och aspekter som Diakonia förknippar med ett värdigt liv, även om de inte uttryckligen tas upp i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Bland annat handlar det om nödvändigheten av att värna skapelsen, skapa en fredlig levnadsmiljö, samt att minska de ekonomiska och sociala klyftorna i samhället.

Ett värdigt liv förutsätter även gemenskap. Människan kan inte leva isolerad: hon bekräftas i mötet och gemenskapen med andra. Varje människa ska ha personlig frihet att välja sin andliga och kulturella gemenskap. Men varje människa har – oavsett vilken livsstil hon väljer – även ett personligt ansvar för den större gemenskapen. Ett värdigt liv förutsätter att samhället som helhet fungerar, att det präglas av tillit mellan människor, rättvisa, solidaritet och ömsesidigt ansvarstagande.

Diakonias teologiska bas

Diakonias identitet och arbete grundas i den kristna tron på Gud som Skapare, Räddare och Uppehållare av allt liv. Som människor är vi av Gud kallade att motverka de destruktiva krafter som skadar skapelsen och att hävda varje människas skapelsegivna värde.

Skapelsen är helig, god och fulländad men på samma gång förstörd, förvanskad och nedbruten. Denna dubbelhet gäller också oss som människor – kapabla till kärlek och godhet, men också till hat och illdåd. Människan är på samma gång skapelsens förvaltare och förstörare. Vår ofullkomlighet visar sig både i det nära samspelet mellan människor och i de stora strukturer som påverkar mänskligt liv globalt.

Tron på en gudomlig, villkorlös och utgivande kärlek är Diakonias grund och normerande utgångspunkt i allt vårt arbete och i vår analys av omvärlden. Kyrkan är kallad att i Jesu efterföljd bära budskapet om Guds rike, syndernas förlåtelse, försoning och nytt liv vidare i världen, för att i ord och handling göra Jesu egen bön tydlig: "Låt din vilja ske på jorden så som i himlen." Diakonia är en del av kyrkans uppdrag och arbete.

Det teologiska underlaget för Diakonias arbete utvecklas genom en process där olika inslag förs samman: bibelordet, den kristna traditionen, möten med våra partnerorganisationer och andra samfund och vår egen erfarenhet. Denna process utgår från några centrala begrepp i evangeliet: **frihet, makt, ansvar, rättfärdighet, hopp, fred och försoning.**

Frihet

Frihet innebär, förstått utifrån den kristna tron, att ingen person, grupp eller maktstruktur har rätt att kränka en annan persons mänskliga rättigheter. I skapelsen ges människan frihet att välja mellan ont och gott, och att också ta ansvar för sina val.

Utifrån detta perspektiv arbetar Diakonia för att de mänskliga rättigheterna ska respekteras, för jämställdhet mellan män och kvinnor, för rätts-säkerhet, yttrandefrihet, trosfrihet och frihet från svält, fattigdom och förtryck. Varje människa har rätt att utvecklas efter sina egna förutsättningar utan att begränsas av andras fördomar eller stereotyper förväntningar.

Makt

Diakonia har valt att ställa sig på marginaliserade människors sida och verka för deras rätt att forma sina liv. Vi menar att all hållbar förändring i världen sker genom många människors gemensamma ansträngningar och vilja. Skapelsens Gud är också historiens Gud, som valt den utgivande kärleken för att förändra och som verkar i historien genom människor, individuellt och kollektivt. Det är människor som förändrar världen.

Genom en orättvis maktfördelning upprätthålls en mängd förtryckande hierarkier. På grund av exempelvis kön, etnisk tillhörighet, ålder, hudfärg eller ekonomisk ställning förvägras människor sitt värde. Diakonia arbetar för jämställdhet och för att stärka förtryckta gruppers makt och möjlighet att utmana varje struktur som binder människor i negativa roller. Tron på en korsfäst och uppstånden Gud utmanar oss att ständigt ifrågasätta både den maktutövning som vi ser i vår omvärld och våra egna metoder för att söka förändring. Detta innebär till exempel att ifrågasätta de patriarkala värderingar som finns också i den kristna traditionen.

Vi tror att långsiktigt arbete i kärlek och solidaritet, med en vision om ett rättfärdigt och värdigt liv, faktiskt förändrar världen, både för enskilda människor och i de stora globala strukturerna.

Ansvar

Det kristna budskapet pekar både på det personliga och på det delade ansvaret. Varje människa har ett ansvar för sitt eget liv och för den större gemenskapen. Demokrati är det styrelseskick som bäst uttrycker de bibliska grundtankarna om människors lika värde, rättigheter och skyldigheter. Vi ser det därför som Diakonias uppgift att arbeta för fördjupad demokrati, både i formell bemärkelse och som en värdekultur som bör genomsyra hela samhället.

Enligt kristen tro är människan förvaltare av skapelsen, med ett ansvar för hållbar utveckling.

Rättfärdighet

Bakom det kristna kravet på social och ekonomisk rättvisa ligger tron på Guds rättfärdighet. Orättvisa väcker Guds vrede och sorg. Innebörden i kravet är att jordens resurser ska fördelas lika och att

alla människor ska göras delaktiga i utvecklingen, oberoende av ekonomisk och social status.

I Bibeln ifrågasätts ständigt maktstrukturer som förtrycker människor. I ord och handling utgår Jesus från de fattigas, hungrigas, sjukas, nakna och hemlösas perspektiv. Detta perspektiv är också grundläggande för Diakonia. Vi vill vara en profetisk röst och sträva efter ett rättfärdigt samhälle, både på global nivå och i enskilda länder.

Hopp

Den kristna trons bidrag i en brusten värld med konflikter och orättvisor är hoppet om att en bättre värld, Guds rike, är möjlig och en dag kommer att bli verklighet. Hoppet i den kristna tron handlar inte endast om livet efter döden utan om att i nuet förverkliga Guds vilja. Hoppet ger motivation och uthållighet i en kaotisk värld. Det är en kraft som redan nu skapar förändring.

Fred och försoning

Fred och försoning är ord som i Bibeln används om människans relation både till Gud, till medmänniskan och till skapelsen. Fred är att värna om varje människas liv, fysiskt och psykiskt, och vårda skapelsen. Det är vår uppgift som kristna att sträva efter fred för alla människor på jorden.

Utifrån denna utgångspunkt är det Diakonias uppgift att arbeta fredsskapande. Med sin berättelse om uppståndelse och nytt liv efter den svåraste kris ger den kristna tron hopp också i till synes hopplösa situationer. Försoning är en process som går bortom nödvändig rättvisa och återuppbyggnad. Det kristna hoppet är att försoning kan leda till nytt liv med nya värden trots outhärdliga erfarenheter.

Diakonias syn på situationen i världen

Vi lever idag i en globaliserad värld där utvecklingstrenderna ofta är komplexa och motsägelsefulla. Handel, teknologi och ekonomiska investeringar binder ett nät av ömsesidigt beroende som i vissa avseenden krymper avståndet mellan människor och länder. Enligt FN:s utvecklingsprogram (UNDP) har genomsnittsmänniskan sedan 1990 fram till att denna policy skrivs blivit friskare, bättre utbildad och mindre fattig. Dessutom har

sannolikheten att hon lever i en demokrati ökat. Fler än 130 miljoner människor, främst i Asien, har under samma tid lyfts ur extrem fattigdom. Dessa framsteg för den mänskliga utvecklingen ska inte underskattas.

Men framstegen ska heller inte överdrivas. Fortfarande kvarstår, eller till och med ökar, skillnaderna i inkomst och livschanser. Över en miljard människor, varav 70 procent kvinnor, tvingas fortfarande överleva på mindre än 1 US\$ om dagen. Människor som förvägras en trygg och värdig plats i samhället hamnar i dess marginaler. I många fall tar de sin tillflykt till alkohol- och drogmissbruk, vilket i sin tur utgör ett allvarligt hinder för en positiv utveckling. Vart fjärde barn i världen lever idag i yttersta misär.

Den rikaste femtedelen av jordens befolkning använder fyra femtedelar av dess resurser. Världens fattiga är de som är mest utsatta för effekterna av lokal och global miljöförstöring.

Ofta saknar eller berövas de tillgång till egna naturresurser. Klimatförändringen är ett av de största hoten mot en hållbar utveckling och ett värdigt liv för alla.

Hiv- och aidsepidemin har orsakat den enskilt största tillbakagången i mänsklig utveckling i mänsklighetens historia. I vissa länder har den praktiskt taget utplånat hela generationer eller drastiskt minskat deras möjligheter att bidra till samhällsutvecklingen.

Vi lever i en folkvandringstid. Fattigdomen runtom i världen skapar miljontals politiska, ekonomiska och ekologiska flyktingar som söker sig till rikare områden, framförallt i världens storstäder, i hopp om ett värdigt liv.

Att utrota fattigdomen och skapa en rättvis och hållbar utveckling är fortfarande mänsklighetens främsta utmaning. Fattigdomens uttryck varierar för olika människor i olika samhällen. Själva kärnan är dock densamma – fattigdom berövar människor möjligheten att bestämma över och forma sina liv. Det handlar om brist på materiella resurser, brist på makt och inflytande, brist på valmöjligheter.

Globalt har möjligheterna aldrig varit större. Med dagens teknologi, finansiella resurser och samlade kunskap har världen kapacitet att utrota den extrema fattigdomen. I och med Millennie-deklarationen finns det återigen en global enighet

kring utvecklingsfrågor. Tyvärr har den ännu inte övergått i praktisk handling, och utsikterna för det kommande årtiondet är fortfarande osäkra. Men medvetenheten ökar om att en världsordning vars framtid vilar på en grund av massfattigdom mitt i överflödet är ekonomiskt ineffektiv, politiskt instabil och moraliskt oförsvarbar.

Samtidigt pågår stora geopolitiska förändringar som kommer att bli betydelsefulla för utvecklingen i världen. Dagens ekonomiska stormakter utmanas alltmer, både ekonomiskt och politiskt, av bland annat Kina, Brasilien och Indien. Detta kommer att få fundamentala konsekvenser för utvecklingen, inte bara i dessa länder utan över hela världen. Den stora utmaningen är att skapa välfärd för alla människor utan att miljöstörande verksamhet och konflikter kring naturresurser ökar. Detta kommer framförallt att ställa krav på den rika världens länder vad gäller förändringar av ohållbara konsumtions- och produktionsmönster.

De mänskliga rättigheterna kränks och utmanas

Det är positivt att stora delar av det civila samhället har börjat arbeta rättighetsbaserat med de olika konventionerna om mänskliga rättigheter som verktyg i sitt arbete. Men kränkningar av mänskliga rättigheter är fortfarande vanligt förekommande. Alltför många av världens fattiga och utsatta människor är fortfarande inte medvetna om sina rättigheter eller saknar möjlighet att hävda dem. Det civila samhället kritiserar ofta FN och dess medlemmar för att vara alltför undfallande mot de regeringar som är skyldiga till övergreppen. FN-systemet är fortfarande relativt svagt och saknar möjlighet att genom effektiva sanktioner säkerställa att de mänskliga rättigheterna respekteras.

Det är alarmerande att de mänskliga rättigheterna mer och mer börjar ifrågasättas som universell och oberoende, moralisk, politisk och juridisk gällande norm. "Kriget mot terrorismen" har i vissa länder kommit att betyda att de mänskliga rättigheterna åsidosätts. Det finns en uppenbar risk att kriget mot terrorismen urholkar arbetet med en fördjupad demokrati och respekten för internationell rätt i många delar av världen.

Utmaningar för demokratin

Den demokratiseringsvåg som dragit över världen under de senaste årtiondena har bidragit till stora framsteg för miljontals människor i fråga om frihet och mänskliga rättigheter. De nya demokratierna har dock ofta haft svårt att leva upp till förväntningarna på social och ekonomisk utveckling. Strukturella orättvisor har ofta blivit bestående, eller rentav förvärrats, genom korruption och maktmissbruk. Människors delaktighet och inflytande i de politiska systemen har allvarligt hämmats av rådande strukturer och förutsättningar. Det drabbar särskilt kvinnor, som systematiskt marginaliseras i beslutsfattande organ på alla nivåer.

Globaliseringen medför stora utmaningar för den representativa demokratin och nationalstaten. De nationella regeringarnas möjlighet att föra sin egen politik begränsas i takt med att rörligheten ökar på kapital- och arbetsmarknaden samtidigt som de dominerande transnationella företagens inflytande växer. Folkvalda regeringar tvingas ta minst lika mycket hänsyn till kreditgivare och till den så kallade marknaden som till sina väljare. Trots reformförsök domineras FN-systemet fortfarande till stor del av stormakterna i säkerhetsrådet. Även i andra internationella institutioner och organisationer tenderar besluten att gynna rika länder och transnationella företag. Fattiga och utsatta människor har också i flera fall kommit i kläm när det internationella samfundet reagerat mot resultaten i nationella val där "fel" representant har vunnit.

Alla dessa utmaningar riskerar att undergräva förtroendet för det demokratiska systemet och minska viljan att engagera sig. Detta är en stor utmaning för dem som arbetar med att främja ett kvalitativt deltagande och skapa en levande demokrati.

Bristande jämställdhet

Även om de flesta länder anslutit sig till FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är det fortfarande mycket långt kvar till jämställdhet mellan kvinnor och män. I de allra flesta samhällen är kvinnor fortfarande underordnade män. Kvinnor och det feminina anses underlägset och mindre värdefullt jämfört med män och det maskulina, vilket leder till diskriminering och

förtryck. Bristen på jämställdhet mellan könen är ett strukturellt fenomen som återfinns i alla delar av samhället. I denna maktordning, även kallad patriarkatet, institutionaliseras mäns makt över kvinnor när det gäller ekonomi, politik, familjeliv, sexualitet och så vidare. Patriarkala värderingar genomsyrar kultur, religion och traditioner och bidrar på så sätt till att både män och kvinnor upprätthåller och befäster kvinnors underordning.

Män gynnas som grupp av den rådande könsmaktsordningen i fråga om makt, prestige och tillgång till resurser. Men varken män eller kvinnor är homogena grupper. Mäns möjlighet att tillgodogöra sig könsmaktsordningens fördelar beror också på andra faktorer såsom klass, etnisk tillhörighet, ålder, sexuell läggning etc. Det finns en hierarki inte bara för mäns makt över kvinnor utan även mellan olika grupper av män och mellan olika slags maskulinitet. Denna orättvisa ordning kan endast upprätthållas med hjälp av genderbaserat våld. 90 procent av allt våld begås av män, och det drabbar både kvinnor och män. Inte minst har det fått ödesdigra konsekvenser för kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter och för spridningen av hiv bland kvinnor. Det genderbaserade våldet är ett stort hot mot en hållbar utveckling.

Den privilegierade ställningen betingar ett pris även för männen i form av självdestruktivt beteende och känslomässig stympning. Bristande jämställdhet är därför inte en kvinnofråga utan utgör en lika stor utmaning för män som för kvinnor.

Orättvis resursfördelning

Dagens världsordning är allt annat än rättvis. Skillnaderna i mänsklig utveckling är lika tydliga inom som mellan länder. Klyftan växer både mellan de rikaste länderna och de allra fattigaste, som återfinns framför allt i Afrika, och mellan de rikaste och de allra fattigaste i samhällen med relativt högt välstånd. Fattigdomen i världen beror inte på att det finns för lite resurser utan på att de fördelas orättvist. Globalt finns resurser för att försörja jordens befolkning, men vår planets ekologiska bärkraft överutnyttjas och lokalt kan det ofta råda brist på resurser för att tillgodose människors basbehov.

Den ojämna fördelningen av resurser har ofta komplexa orsaker. Klyftor kan skapas genom

diskriminering på grund av kön, grupptillhörighet, inkomst eller geografisk hemvist. Historiskt arv, patriarkala strukturer, ojämn maktkoncentration på det nationella och internationella planet, korruption, skev tillgång till information, elitors motvilja mot fördelningspolitisk förändring och orättvisa globala regelverk bidrar på olika sätt till den rådande ordningen. Skillnaderna är i sig själva orättfärdiga, men de är också ekonomiskt slösaktiga och socialt destabiliserande. Att bekämpa de strukturella krafter som skapar och vidmakthåller stora orättvisor är ett av de mest effektiva sätten att bekämpa fattigdomen och skapa ett värdigt liv för alla.

Konflikter

Sociala konflikter kan, om de inte avvärs eller löses, lätt eskalera och utvecklas till väpnade konflikter. Dessa utgör i sin tur en orsak till massfattigdom, marginalisering och maktlöshet. Instabilitet i samband med väpnade och våldsamma konflikter är fortfarande ett av de största hindren för mänsklig utveckling. Men inte bara de direkta offren drabbas av det dödliga samspelet mellan fattigdom och våldsamma konflikter: det skapar också ett allvarligt hot mot hela det internationella samfundets säkerhet. Det är ytterst oroande att "kriget mot terrorismen" har tillåtits sätta FN-systemet och folkrätten ur spel. Istället bedrivs en så kallad "preventiv" krigsföring med förödande konsekvenser och många civila offer.

I dagens värld pågår dock de flesta konflikter inte mellan länder, utan inom dem. Etnicitet och religion används ofta som förklaringsfaktorer i väpnade konflikter. Sådana skillnader följer ofta skiljelinjerna mellan konfliktens parter, medan konflikten i sig snarare uppkommer, består och trappas upp på grund av kampen om kontroll över viktiga naturresurser. Etnisk eller religiös tillhörighet utgör alltså sällan grundorsaken till en konflikt, men de kan förstärka den eller användas som ett kraftfullt mobiliseringsverktyg. Genderbaserat och sexuellt våld har allvarligt nog blivit ett systematiskt inslag i krigföringen i många konflikter med förödande effekter framförallt för kvinnor och barn. Det har även bidragit till spridningen och fördjupningen av hiv- och aids epidemin.

Diakonias arbetsinriktning

Tillsammans med sina partnerorganisationer har Diakonia dragit slutsatsen att vi för att kunna skapa en rättvis och långsiktigt hållbar utveckling måste tackla de grundproblem som hindrar att människor kan leva ett värdigt liv. Strukturer skapade av människor är grundorsaken till många av de problem som vi ser i världen idag: hunger, övergrepp och våld, miljöförstöring, bostadsbrist, arbetslöshet, missbruk, bristande tillgång till sjukvård eller utbildning och så vidare. Men som mänskliga konstruktioner kan dessa strukturer också förändras av människor och istället bli en del av lösningen. Diakonias övergripande mål är därför att, som en konkretisering av vår vision, förändra de orättvisa politiska, ekonomiska, sociala och kulturella strukturer som hindrar människor från att leva ett värdigt liv.

Eftersom Diakonias resurser är begränsade, är det nödvändigt att fokusera arbetet på ett begränsat antal frågor. Baserat på det uppdrag vi fått av våra huvudmän, vår vision, vår omvärldsanalys och vår tidigare erfarenhet, har vi valt att fokusera på följande teman, som sinsemellan vilar på varandra och delvis går i varandra:

- Mänskliga rättigheter
- Demokratisering
- Jämställdhet
- Social och ekonomisk rättvisa
- Fred och försoning

Utöver dessa fem prioriterade teman försöker vi låta ett rättighets-, gender-, hiv- och aids-, konflikt- och miljöperspektiv genomsyra allt Diakonias arbete.

Mänskliga rättigheter

Diakonia arbetar för en ökad kännedom om och respekt för de universellt erkända mänskliga rättigheterna, så att alla kvinnor och män får möjlighet att leva ett värdigt liv. Vi använder de mänskliga rättigheterna som riktlinjer och verktyg i vår strävan att skapa större ansvarstagande, ett stabilare samhälle och en mer jämställd utveckling där alla människor har tillgång till sina grundläggande rättigheter.

Att vilja förverkliga de mänskliga rättigheterna

innebär för Diakonia att fokusera på de mest utsatta och på staters skyldigheter gentemot sina medborgare. Eftersom kvinnor, trots att de utgör en majoritet av världens befolkning, systematiskt diskrimineras på grund av sitt kön fokuserar vi särskilt på kvinnors rättigheter.

Eftersom staterna bär huvudansvaret för att de mänskliga rättigheterna respekteras är det viktigt att staterna tillhandahåller fungerande institutioner som kan garantera dem. Diakonia arbetar för att den politik och de regelverk som skapas i internationella finansiella institutioner och organisationer ska bidra till att upprätthålla respekten för de mänskliga rättigheterna. Vi söker också belysa brister i samstämmighet mellan dessa regelverk och konventionerna om de mänskliga rättigheterna samt liknande avtal. Vid bristande samstämmighet ska FN:s regelverk och de mänskliga rättigheterna väga tyngst.

Demokratisering

Diakonia arbetar för ökad demokrati och för människors integration i samhället och delaktighet i samhällslivet. Vi fokuserar på att stödja fattiga och utsatta grupper som organiserar sig för att bättre kunna delta i samhällsbyggandet. Särskilt fokuserar vi på kvinnors deltagande, eftersom de ofta diskrimineras i offentliga beslutsprocesser.

Diakonia förespråkar en deltagande demokrati. Vi betonar att människan är en social varelse, som för att utveckla sin potential behöver leva i gemenskap med andra i ett klimat av jämlikhet, tillit och gemensamma intressen. Demokratin måste ge varje människa tillgång till den politiska styrningen och möjlighet att vara delaktig i samhällsutvecklingen.

Deltagande, inflytande och delaktighet är centrala kvaliteter i ett demokratiskt medborgarskap. De kan sammanfattas i begreppet "empowerment", som innebär att stärka människors självkänsla och engagemang för att aktivt delta i förändringen av sin egen livssituation. Därigenom byggs demokratin upp underifrån, vilket vi i Diakonia menar är nödvändigt eftersom maktkoncentrationer inte bryts upp självmant. För att en demokrati "underifrån" ska fungera krävs ett civilt samhälle med starka organisationer som kan representera människor och tillvarata deras intressen i den politiska processen.

Diakonia arbetar för att folkvalda parlamenta- riker och representanter för det civila samhället ska få ökad insyn och ökade möjligheter att delta i beslutsprocesserna i institutioner och organisa- tioner på internationell nivå. Vi arbetar även för att internationella beslut och regelverk inte ska undergräva utvecklingsländernas frihet att själva välja lokalt anpassade och demokratiskt förank- rade utvecklingsstrategier.

Jämställdhet

Diakonia arbetar för jämställdhet genom att ut- mana patriarkala strukturer och attityder. Gender- arbetet inkluderar alla människor oavsett sexuell läggning eller genderidentitet. Jämställdhet inne- bär för oss att kvinnor ska ha samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter som män. Det kan till exempel gälla tillgång till grundläggande social service, möjlighet att delta i politiska och eko- nomiska beslutsprocesser, eller rätt till juridiskt skydd. Jämlikhet innebär inte att kvinnor och män ska bli lika. Tvärtom hävdar Diakonia alla män- niskors rätt att vara olika, att både kvinnor och män ska ha friheten att utveckla sin personliga begåvning och göra egna val utan att begränsas av stereotypa och stela könsroller.

Diakonias jämställdhetsarbete fokuserar främst på att stödja kvinnor i deras kamp mot diskrimi- nering och förtryck av kvinnor. Samtidigt anser vi att den rådande könsmaktsordningen inte kan förändras utan männens aktiva deltagande. En grundläggande förutsättning för hållbar jäm- ställdhet är att män blir medvetna, tar sitt ansvar och aktivt engagerar sig i kampen mot orättvisa genderstrukturer. Män måste därför uppmuntras att ifrågasätta dagens modeller för maskulinitet, att organisera sig som grupp och/eller att tillsam- mans med kvinnor aktivt delta i jämställdhets- arbetet. Detta är även ett strategiskt viktigt led i arbetet för att minska spridningen av hiv.

Det är vår ambition att integrera ett gender- perspektiv i alla aspekter av Diakonias arbete genom att alltid ha kvinnors och mäns olika förutsättningar i livet och positioner i samhället i åtanke. Ett genderperspektiv ska genomsyra planering, genomförande, uppföljning och utvärdering av alla program och projekt.

Social och ekonomisk rättvisa

Diakonia arbetar för att förändra de politiska och ekonomiska strukturer som skapar, bevarar och fördjupar klyftorna mellan rika och fattiga, både inom och mellan länder. Vi strävar efter att skapa jämlika och jämställda förutsättningar och möjlig- heter för alla att leva ett värdigt liv.

För att kunna påverka resursfördelningen både inom länder och på global nivå är det nödvändigt att analysera många olika resursflöden, till exem- pel handel, bistånd, skuldåterbetalningar, skuldav- skrivningar, landfördelning, mikrokrediter, åter- flöde av pengar från migrantarbetare, korruption och olika skattesystem. Alla dessa flöden påverkar resursfördelningen mellan rika och fattiga och mellan män och kvinnor. Diakonia söker analysera vem som är vinnare och förlorare i rådande och föreslagna system, för att proaktivt kunna föreslå alternativ som främjar fattigdomsbekämpning och en rättvis fördelning.

Arbetet behöver utföras på många olika nivåer i samhället. Vi arbetar för att stärka fattiga män- niskors, särskilt kvinnors, självkänsla och möjlighe- ter att förändra sin egen livssituation, till exempel genom en inkomst som gör det möjligt att leva ett värdigt liv. "Hjälp till självhjälp" är en ledstjärna för våra partnerorganisationer på gräsrotsnivå. Men Diakonia utmanar även samhällets privilegie- rade ansvarsbärare. De som är rika och har makt, varav en majoritet är män, måste oundvikligen ge upp en del av sina privilegier om en mer jämlik resursfördelning ska kunna uppnås. Vi utmanar beslutsfattare och privilegierade individer på lokal, nationell och internationell nivå att ta sitt ansvar för att skapa en rättvis fördelning av makt och utvecklingsresurser. Vi vänder oss även till aktörer inom internationella finansiella institutioner och organisationer. Deras politik och överenskommel- ser påverkar grundförutsättningarna för att fattiga människor och länder ska kunna skapa en rättvis och hållbar utveckling.

Fred och försoning

Diakonia arbetar för att skapa en fredlig miljö där män och kvinnor kan leva värdiga liv. Fred är mer än bara en frånvaro av krig eller organiserat våld. Verklig fred är en situation där alla former av våld är utrotade och samhällskonflikter löses med fredliga och konstruktiva medel.

Diakonia vill verka för en politisk struktur som kan hantera och kanalisera olika intressen och synpunkter genom att utarbeta kompromisser. En avgörande del av ett sådant system är dess förmåga och vilja att fullt ut garantera respekten för de mänskliga rättigheterna, internationell humanitär rätt och en rättvis fördelning av resurser. Genom att de mänskliga rättigheternas politiska tyngd stärks kan underliggande sociala och ekonomiska strukturer bakom väpnade konflikter förändras till förmån för fattiga och utsatta människor, i synnerhet kvinnor.

En sådan situation gynnar skapandet av en fredskultur – en kultur baserad på frihet, rättvisa, demokrati, mänskliga rättigheter, tolerans och solidaritet – där våld förkastas och destruktiva konflikter förhindras. I dialog och förhandling tar man itu med motsättningarnas grundläggande orsaker. Mångfald och mångkultur välkomnas på alla samhällsnivåer. Vid väpnade konfliktsituationer fokuserar Diakonia särskilt på kvinnors situation genom att betona vikten av deras medverkan i alla försök att bibehålla eller skapa fred och säkerhet, och av att öka deras roll i allt beslutsfattande som rör konfliktförebyggande och konfliktlösning.

Vilka arbetar Diakonia för, med och gentemot?

I sitt uppdrag att vara med och förändra världen arbetar Diakonia för, med och gentemot en rad olika aktörer. För att tydliggöra och visualisera de olika delarna av vårt arbete delar vi in aktörerna i tre grupper.

Rättighetsbärare

Diakonia existerar och arbetar för de människor som nekas sina mänskliga rättigheter. Det är för oss grundläggande att utsatta människor inte bara är offer eller överlevare som utstått orättvisor, våld och diskriminering – de är framför allt individer som berövats sina mänskliga rättigheter. Därför talar vi om "rättighetsbärare". Kvinnor utgör en majoritet av dem som är fattiga, förtryckta och utsatta för våld i olika former. De är därför en prioriterad grupp rättighetsbärare i Diakonias arbete.

Partnerorganisationer

Diakonia skapar partnerskap med likasinnade organisationer inom det civila samhället i olika delar av världen och på olika nivåer i samhället. Med likasinnade menas de organisationer som har en liknande uppfattning om grundorsakerna till fattigdomen i världen. Diakonia samarbetar med olika slags partnerorganisationer på olika sätt:

- Med **gräsrotsorganisationer** och sociala rörelser (ofta via enskilda organisationer) genom finansiering, kapacitetsuppbyggnad, erfarenhetsutbyte, nätverksarbete med mera.
- Med kyrkor och kyrkorelaterade organisationer. Huvudmännen och andra kyrkor och deras gränsöverskridande nätverk och ekumeniska samarbetsorgan ger ingång till finansiering, kapacitetsuppbyggnad, erfarenhetsutbyte, dialog, påverkansarbete med mera.
- Med **enskilda organisationer** genom finansiering, kapacitetsuppbyggnad, erfarenhetsutbyte, nätverksarbete, gemensamma kampanjer, påverkansarbete med mera.
- Med **nätverk** genom medlemskap, finansiering, erfarenhetsutbyte, gemensamma kampanjer, påverkansarbete med mera.

De olika partnerorganisationerna är i olika utsträckning aktiva i utvecklingsländerna där Diakonia är närvarande, i Sverige, i Europa samt i det internationella samarbetet.

Ansvarsbärare

Diakonia arbetar även gentemot privilegierade människor och makthavare som uppmanas agera för en rättvis värld och hållbar utveckling. Vissa aktörer har ett större juridiskt eller moraliskt ansvar och större möjligheter än andra att verka för en värld där alla människor kan leva ett värdigt liv. Därför talar Diakonia om "ansvarsbärare". Diakonia arbetar bland annat gentemot:

- Politiker och tjänstemän på lokal, regional och nationell nivå – både i utvecklingsländer och i Sverige
- Beslutsfattare i och representanter för internationella institutioner och organisationer
- Journalister (tidningar, internet, radio och tv)
- Allmänheten i rika länder, särskilt i Sverige

Vad karaktäriserar Diakonia som organisation?

Diakonias arbete kan i grova drag delas in i tre olika delar:

- samarbete med våra partnerorganisationer och stöd till deras långsiktiga förändringsarbete
- folkbildning, mobilisering och påverkansarbete i Sverige och internationellt
- humanitära katastrofinsatser tillsammans med partnerorganisationer på plats

Diakonia försöker verka som en katalysator och en länk mellan processer runtom i världen, där människor tillsammans långsiktigt arbetar för att förbättra och förändra världen. Några av de saker som karaktäriserar Diakonia som organisation är:

Grundligt rotad i en tradition av att skapa förändring

Diakonia står i en lång svensk frikyrklig tradition av samhällsförändring. När de frikyrkor som är Diakonias huvudmän växte fram tillsammans med andra folkrörelser, startades ett omfattande folkbildnings- och kulturarbete som ägnade stort utrymme åt demokratifrågor och samhällsförändring. Det är knappast någon överdrift att påstå att det var genom folkrörelsernas utbredda folkbildningsarbete som demokratin fick sin starka förankring i Sverige. Denna folkrörelse- och folkbildningstradition bär vi med oss i biståndsarbetet ut i världen.

Diakonia som en del av den kristna kyrkan

Diakonias arbete bygger på en kristen värdegrund och är en del av kyrkornas mission i världen utifrån en helhetssyn på uppdraget. Diakonia arbetar med den sociala delen av kyrkans uppdrag och samarbetar med människor från många olika religioner eller trosuppfattningar. Tillsammans är vi människor som förändrar världen.

Utför inte egna projekt i utvecklingsländer

Diakonias arbete handlar inte om välgörenhet, utan om att förändra de strukturer som är grundorsaken till fattigdomen. Vi har som princip

att inte själva genomföra projekt i utvecklingsländerna. Detta är en central del i ambitionen att bidra till en verkligt hållbar utveckling. Det är de lokala organisationerna och nätverken som har möjlighet att förändra, och som kommer att finnas kvar när Diakonia en gång, när så är lämpligt, lämnar biståndsarbetet i ett område. Våra partner har en vida överlägsen kulturell förståelse av kontexten, något som är avgörande för att utforma projekt. Ofta är de också mer specialiserade, vilket gör att de har större fackkunskaper. Genom en gemensam lärandeprocess kan både vi och våra partnerorganisationer utveckla och förbättra vårt arbete tillsammans.

Den röda tråden: kvalitativt deltagande

Fattigdom berövar människor möjligheten att bestämma över och forma sina liv. Utifrån det rättighetsperspektiv som Diakonia arbetar med anser vi att en verkligt rättvis och hållbar utveckling är möjlig endast om rättighetsbärarna själva har makt över sin egen framtid. Därför är rättighetsbärarnas aktiva och kvalitativa deltagande den röda tråden i alla de projekt som Diakonia stödjer. Även marginaliserade grupper ska ha möjlighet att delta eller representeras i de processer där offentliga beslut fattas. Därför arbetar vi mycket med att stödja fattiga människor, särskilt kvinnor, så att de kan organisera sig och skapa ett kvalitativt deltagande i beslutsprocesser som är viktiga för deras egen utveckling.

Även inom Diakonia är kvalitativt deltagande en ledstjärna. Så mycket som möjligt söker vi involvera våra partners i planering och uppföljning av vårt arbete, för att skapa ett gemensamt ägarskap och därigenom förbättra arbetets kvalitet. Vi anser även att det är av avgörande vikt att vårt folkbildningsarbete kopplas ihop med vårt opinions- och påverkansarbete, eftersom vår bas bland huvudmannorganisationernas medlemmar är grunden för Diakonias legitimitet och styrka som påverkansorganisation i Sverige och internationellt.

Nära processerna

För att kunna ha ett nära och aktivt partnerskap med våra samlingsorganisationer, samt hela tiden ha en aktuell förståelse av den politiska

utvecklingen, finns den övervägande delen av Diakonias anställda i de regioner där våra samarbetspartners finns. Merparten av våra anställda är inte svenskar utan lokalanställd personal. Den decentraliserade organisationen med regionala och nationella kontor möjliggör ett verkligt partnerskap i nära dialog med våra samarbetsorganisationer. Personalen i regionerna ägnar stor del av sin tid till att besöka våra partners, inte bara på deras kontor utan också för att följa verksamheten i fält. På motsvarande sätt vill Diakonia även vara nära och delta aktivt i de processer som involverar våra huvudmän, likasinnade organisationer, media och beslutsfattare i Sverige.

Olika finansiärer

Den finansiella grunden för Diakonias arbete är den insamling som sker i församlingar och från privatpersoner. Genom sitt engagemang ger de oss inte bara pengar utan även trovärdighet och legitimitet i vårt arbete. Därför sker en ständig utveckling av insamlingsarbetet. Rekrytering av förändringsfaddrar (regelbundna givare) är en viktig del av detta arbete. Diakonia har av Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI) beviljats ett så kallat 90-konto. Det innebär att insamlade medel granskas så att de går dit de ska och inte belastas med oskäligt höga administrations- och insamlingskostnader. De insamlade medlen gör det sedan möjligt för oss att söka ytterligare finansiering från Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida), svenska ambassader och Europeiska Unionen, vilket utgör merparten av vår finansiering.

Humanitära insatser vid katastrofer

Eftersom Diakonia fokuserar på långsiktig utveckling kan man på sätt och vis beskriva allt arbete som katastrofförebyggande. Men det uppstår även situationer där det mänskliga lidandet är så stort att det är nödvändigt för oss och våra partner att göra humanitära katastrofinsatser. Diakonia agerar i katastrofsituationer endast där väletablerade partnerorganisationer redan finns på plats. I vissa fall kanaliseras vi även stöd till insatser som görs av huvudmännens systerkyrkor eller kristna organisationer för katastrofhjälp i områden där vi inte har egna partnerorganisationer. Insatser kan handla om att tillhandahålla det mest grundläggande för människors överlevnad eller att snabbt få fram resurser till skydd för människor som utsätts för hot, tortyr eller andra övergrepp. Insatserna kan även vända sig till människor som drabbats av en långvarig katastrofsituation och ska då dels ge hjälp till överlevnad, dels skapa förutsättningar för återgång till ett normalt liv så snart som möjligt. Gender-, konflikt- och miljökonsekvensanalyser är av avgörande betydelse, inte minst när det gäller insatser för återuppbyggnad eller när människor tvingas bo i flyktingläger.